

EN WEER WERD DE WINNAAR GEEN VROUW

Gepubliceerd in dagblad Trouw, 11 november 2006

Mariët Meester

Altijd gedacht dat ik een auteur was. De afgelopen jaren blijkt ik iets anders geworden te zijn, namelijk een auteur van het vrouwelijke geslacht, iemand die bij een groep met bepaalde eigenschappen kan worden ingedeeld. ‘Zestig tot zeventig procent van de nieuwe boeken wordt geschreven door vrouwen tussen de veertig en de zestig! Goede schrijfsters... Noemt u er één! Ja, Hella Haasse, maar die is bijna honderd,’ roept boekbespreker Martin Ros in een recent interview in het Volkskrant Magazine. Toen ik me tegenover een mannelijke collega liet ontvallen dat ik de laatste tijd weleens overweeg mezelf een mannelijk pseudoniem aan te meten, antwoordde hij verbaasd: ‘Ik dacht juist dat het allemaal makkelijker was voor schrijfsters, vrouwen lezen toch meer dan mannen?’ Hij ging er vanuit dat je als vrouw voor vrouwen schrijft. Maar ik schrijf niet voor vrouwen. Ik schrijf voor mensen. Schrijft hij als man louter voor mannen?

Er is in de serieuze literatuur een achterwaartse beweging gaande, waarbij vrouwen het terrein dat ze gewonnen hadden langzaam weer moeten afstaan. Gisteren werd de AKO-prijs 2006 uitgereikt. Eén ding was al zeker; dat de prijs naar een man zou gaan. Omdat er geen enkele vrouw was genomineerd. Kan gebeuren, ware het niet dat dit jaar voor de Libris-prijs hetzelfde gold, net als voor de Gouden Uil en de Gouden Strop. Voor de Gouden Doerian daarentegen, de tendentieuze prijs voor het slechtste boek, waren vier van de negen nominaties voor een vrouw. En ja, een vrouw won.

Is 2006 gewoon een jaar waarin vrouwen niet zo goed op dreef zijn? Of werden er behalve voor de Doerian geen boeken van vrouwen ingestuurd om mee te dingen naar die prijzen? Dat kan haast niet, er komt toch juist een stortvloed van door vrouwen geschreven boeken over ons heen? Om duidelijkheid te krijgen heb ik de website van de AKO-literatuurprijs geanalyseerd. De Nederlandse uitgevers hebben in 2006 voor deze prijs 345 boeken ingezonden, hun hele Nederlandstalige oogst van een jaar. Op acht van die boeken staan twee auteursnamen, als er een vrouw bij was heb ik die half meegeteld. In totaal kom ik op 95,5 boeken die door een vrouw geschreven zijn en 249,5 met een mannelijke auteur. Het zijn dus toch nog steeds voornamelijk mannen (72 procent) die boeken publiceren. De bijdrage van schrijfsters aan de boekenberg was het afgelopen jaar een bescheiden 28 procent.

Wanneer ging er eigenlijk voor het laatst een vrouw met de AKO-prijs naar huis? Dat blijkt alweer elf jaar geleden te zijn, toen Connie Palmén triomfeerde met *De Vriendschap*. De prijs bestaat twintig jaar. In de eerste tien jaar werden 40 mannen en 19 vrouwen genomineerd. In percentages: 68 procent van de nominaties was voor een man en 32 procent voor een vrouw. Zeven van de tien keren won een man, dus de verhouding tussen het aantal nominaties en het aantal daadwerkelijke winnaars ging min of meer gelijk op tussen de geslachten. Maar... de afgelopen tien jaar blijkt de situatie volstrekt veranderd te zijn. In die periode werden er 60 boeken genomineerd voor de AKO-literatuurprijs, waarvan 9 door vrouwen en 51 door mannen geschreven waren. Met andere woorden: het aantal vrouwelijke genomineerden was gedaald tot 15 procent. Uiteindelijk heeft geen enkele vrouw in de afgelopen tien jaar gewonnen, terwijl dat zelfs bij dit lage percentage nominaties toch echt 1 à 2 keer had moeten gebeuren.. . Wanneer je tegenwoordig als vrouw de shortlist hebt bereikt, in ieder geval die van de AKO-prijs, maak je dus minder kans om te winnen dan je statistisch gezien zou moeten doen. De toename van vooroordelen over schrijfsters is meetbaar. Dat roept grote vragen op.

Een bekende auteur met wie ik al jaren omga, vroeg me pas of ik me niet wilde aansluiten bij *Writers on Heels*? Hallo, ik ben vijftien jaar ouder dan het clubje jonge vrouwen dat probeert zich te profileren met behulp van hun uiterlijk. Er staan acht boeken op mijn naam, waarin ik probeer, de ene keer op lichtere toon dan de andere, onderzoek te doen naar fundamentele thema's. De boeken van deze vriend heb ik stuk voor stuk gelezen, wordt het niet eens tijd dat hij zich in de mijne verdiept?

Hagar Peeters zei in de Volkskrant toen ze in 2005 de Anna Bijns prijs kreeg: 'Nederlandse dichters worden (...) nooit met buitenlandse dichters vergeleken, mannen wel, dat geeft cachet. Geen criticus haalt het in zijn hoofd om vijf mannelijke dichters samen te bespreken; bij vrouwen gebeurt dat wel.'

Waarom heersen er in Nederland zoveel rare ideeën over vrouwelijke auteurs, zoals de verhouding tussen de nominaties en de daadwerkelijke toekenningen aantoont? Waarom gaat ons literaire establishment er steeds meer vanuit dat vrouwen per definitie troep schrijven? De hokjesgeest is terug. Alleen autochtone mannen worden in Nederland nog als individuen gezien. Wanneer Kluun een bepaald soort boeken produceert, komt het in niemand op om te denken dat Cees Nooteboom dus dezelfde soort boeken laat verschijnen. Maar nu boekenconsumenten steeds gretiger grijpen naar *chicklit* of hoe het ook moge heten, schijnen alle andere vrouwelijke auteurs ineens ook rotzooi te produceren. Dientengevolge nomineert een jury van een literaire prijs (onbewust) steeds vaker alleen mannen, je wilt tenslotte als

jury niet voor gek staan. Onze uitgevers zijn daar medeverantwoordelijk voor, want zij proberen op z'n Hollands idealisme en handelsgeest te combineren. Veel boeken worden uitgegeven omdat de uitgever ze belangrijk vindt. Tegelijkertijd veronderstelt hij dat bijna niemand ze zal kopen. Omdat hij er wel een zeker bedrag in heeft geïnvesteerd, denkt hij: dan moet ik mijn publiciteitsbudget besteden aan boeken waarvan ik zeker weet dat ze wél goed lopen, bijvoorbeeld chicklit. Gevolg: vooral het bestaan van deze titels dringt tot het publiek door. Zo draagt vermeend idealisme bij aan de groei van vooroordelen tegen álle vrouwelijke auteurs.